

«ТҰРАН-АСТАНА» УНИВЕРСИТЕТІ



**Отырыста бекітілген
Академиялық Комитетінің**



**Білім беру бағдарламасы:
ЖОО компоненті**

**ПӘН БАҒДАРЛАМАСЫ
(SYLLABUS)**

«Тұрақты даму негіздері»

Астана – 2024

1. Оқытушы туралы ақпарат

- Каражанова Мейрамгуль Хасеновна-аға оқытушы, магистр

Оқытушы талаптарының тізбесі:

- оқу сабақтарына кесте бойынша нақты пән бойынша 100%, оның ішінде онлайн-сабақтар (білім алушылар міндетті түрде осы іс-шараға қосылады және оған белсенді қатысады) және электрондық журналда көрсетіле отырып қатысады. Бұл ретте аудиториялық сабақтардан 30% және одан да көп рұқсаттама алған білім алушылар осы пән бойынша аралық аттестаттауға (емтиханға) жіберілмейді;

Білім алушылардың сабаққа уақытылы қатысуы оқу үдерісінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Сабаққа кешігу оқу тәртібін бұзу ретінде қарастырылады. Әрбір тіркелген кешігу фактісі үшін студенттің сол күнгі сабақ бойынша қойылатын ағымдық бағасынан 2 (екі) балл шегеріледі. Сабаққа жүйелі түрде кешігу білім алушының оқу үлгеріміне теріс әсер ететінін ескеру қажет.

- аудиториялық уақыт дәрістерді, оқылған материалды талқылауды және әртүрлі жаттығуларды орындауды қамтиды. Студенттер әр сабаққа тақырыпқа және ұсынылған негізгі және қосымша әдебиеттер тізіміне сәйкес дайындалуы керек;

- оқу процесіне және ғылыми-зерттеу жұмысына белсенді қатысу;

- ұжымдық/топтық жұмысқа белсенді қатысу және жәрдемдесу.

- жұмыс / кездесу сағаттары: сағат 9.00-18.00.

- В 804 кабинет-кездесу орны

- karazhanova@tau-edu.kz

2. Оқытылатын пәннің сипаттамасы

«Тұрақты даму негіздері» пәні таңдау компоненті болып табылады, «6B04201 Құқықтану», «6B04202 Халықаралық құқық», «6B04204 Экономиканы құқықтық реттеу», «6B03101 Психология», «6B02301 Аударма ісі», «6B04101 Экономика», «6B04102 Менеджмент», «6B04103 Есеп және аудит», «6B04104 Қаржы», «6B04105 Мемлекеттік және жергілікті басқару», «6B04108 Маркетинг», «6B06101 Ақпараттық жүйелер», «6B06102 Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету», «6B06103- Digital marketing», «6B02101 Дизайн», «6B02103 Режиссура», «6B11101 Туризм» «6B11102 Мейрамхана және қонақ үй бизнесі» бакалавриат ББ кәсіби даярлығының құрамдас бөлігі болып табылады және 3, 4 семестрде оқытылады. Пәнді оқуға барлығы 150 академиялық сағат бөлінген, олар сабақ түрлері бойынша келесідей бөлінген:

- аудиториялық сабақтар - 45 сағат, - білім алушының өзіндік жұмысы (ТЖБ) – 105 сағат. 45 сағат көлеміндегі аудиториялық уақыт: дәрістер - 30 сағат, практикалық сабақтар-15 сағат. Студенттердің білімін қорытынды (семестрлік) бақылау нысаны: 2-курс, 3-4 семестр – емтихан.

3. Пәннің мақсаттары мен міндеттері

«Тұрақты даму негіздері» пәнінің мақсаты студенттерде орнықты даму қағидаттарын, құндылықтары мен әдіснамасын кешенді түсінуді қалыптастыру, сондай-ақ қоршаған ортаны сақтауға жәрдемдесу, әлеуметтік әділеттілікті қамтамасыз ету және ұзақ мерзімді перспективада экономикалық орнықтылықты қамтамасыз ету мақсатында адам қызметінің әртүрлі салаларында орнықты тәсілдерді қолдану дағдыларын дамыту болып табылады

3. Курстың міндеті

- тұрақты даму тұжырымдамасының пайда болуының тарихи алғышарттарын, тұрақты даму Тұжырымдамасының қалыптасу кезеңдерін зерделеу;

- жүйелердің тұрақтылығының негізгі теорияларын және орнықты даму қағидаттарын зерделеу;

- орнықты экологиялық даму тұжырымдамасын зерделеу;

- орнықты дамудың экономикалық-географиялық, әлеуметтік және саяси-географиялық аспектілерін зерделеу;

-экологиялық-экономикалық жүйелердің тұрақтылығын басқару негіздерін, оның ішінде жекелеген салалар мысалында (туристік дестинациялардың орнықты дамуын басқару)зерделеу;

- ҚР Тұрақты дамуға көшу процесін зерттеу. Пәнді оқығаннан кейін студент:

Пәнді игерген студент білуі тиіс:

- негізгі экологиялық принциптер;
- тұрақты даму мүддесі үшін әлемдік қоғамдастық әзірлеген іргелі құжаттар;
- жасыл технология принциптері;
- тұрақты дамудың әлеуметтік аспектілері;
- ресурстарды тиімді пайдалану тәсілдері;
- жаһандық проблемалар және оларды іске асырудың ықтимал шешімдері мен жолдарын әзірлеу;
- тұрақты дамуды қамтамасыз етудегі қазіргі мемлекеттің рөлі туралы;

білігі болуы тиіс:

- сыни талдау қабілеттерін қолдану;
- тұрақты дамудың табиғи, экономикалық және әлеуметтік-мәдени факторларын бағалау;
- оның тәуекелдері мен алғышарттарын анықтау тұрақты жобалар мен зерттеулер шеңберінде уақытты, ресурстарды және міндеттерді тиімді басқару. тұрақты дамуды бағалаудың әртүрлі әдістерін қолдану

түсінігі болуы тиіс:

- қазіргі заманғы жаһандық және өңірлік экологиялық проблемалар, орнықты даму және табиғатты пайдалану саласындағы озық тәжірибелер туралы;
- тұрақты дамуды өлшеудің негізгі әдістері туралы;
- өркениет дамуының қазіргі кезеңінде болып жатқан жаһандану процестері туралы.

Пререквизиттер: Экология

Постреквизиттер: Тұрақты даму экономикасы

4. Оқыту форматы: дәстүрлі

5. Тақырыптар және оларды зерттеу ұзақтығы

5.1. Дәріс сабақтары

№/р	Сабақ тақырыбы [әдебиет № , §§, ...беті,]	Сағат көлемі	Оқу аптасы
1	Кіріспе. Тұрақты даму ұғымы және оның негізгі принциптері. Тұрақтылық идеясының тарихы мен эволюциясы. [№ 1-79-89 беттер; № 2-6-30 беттер]	4	1-2
2	Ғылыми зерттеу әдістері [№ 5-б. 5-17]	1	2
3	Экологиялық тұрақтылық: қоршаған ортаның ластануы және оның алдын алу әдістері. Табиғи ресурстарды және биоәртүрлілікті басқару [№ 1-79-89 беттер; 2-31-43 беттер]	2	3
4	Тұрақты даму және жасыл инвестициялар тұрақты тұтыну және өндіріс. [№ 1-Б. 90-100]	4	4-5
5	Әлеуметтік тұрақтылық және әлеуметтік әділеттілік мәселелері. Тұрақты даму контекстіндегі теңдік және қосу [№ 1-107-118 беттер, № 2-50-54 беттер]	4	6-7
6	Инновациялар мен технологиялар: тұрақты дамуға арналған	4	8-9

	жасыл технологиялар мен инновациялар. Ақпараттық технологиялар және олардың тұрақтылыққа қол жеткізудегі рөлі [№ 1-Б. 142-154]		
7	Тұрақты дамудың этикалық аспектілері. Тұрақтылық контекстінде көшбасшылық қасиеттерді дамыту [№ 1-Б. 154-165; қосымша № 5 әдебиет]	3	10-11
8	Жаһандық проблемалар және тұрақты дамудың заманауи сын-қатерлері [№ 1-113-116 беттер, 2-55-63 беттер]	4	12-13
9	Жобалау қызметінде орнықты даму қағидаттарын қолдану [№ 1-81-89 б., 2-65-72 Б.]	4	14-15
БАРЛЫҒЫ:		30	15

5.2 Практикалық сабақтары

№№ р/р	Сабақ тақырыбы [№ әдебиеттер, §§..., беті]	Өткізу түрі	Көлемі, уақыты	Оқу аптасы
1	Кіріспе. Тұрақты даму ұғымы және оның негізгі принциптері. Тұрақтылық идеясының тарихы мен эволюциясы. [№ 1-79-89 беттер; № 2-6-30 беттер]	Ауызша сауалнама	4	1-2
2	Экологиялық тұрақтылық: қоршаған ортаның ластануы және оның алдын алу әдістері. Табиғи ресурстарды және биоәртүрлілікті басқару [№ 1-79-89 беттер; 2-31-43 беттер]	Іскерлік ойын	2	3
3	Тұрақты даму және жасыл инвестициялар тұрақты тұтыну және өндіріс. [№ 1-Б. 90-100]	Ситуациялық есептерді шешу, сауалнама	4	4-5
4	Әлеуметтік тұрақтылық және әлеуметтік әділеттілік мәселелері. Тұрақты даму контекстіндегі теңдік және қосу [№ 1-107-118 беттер, № 2-50-54 беттер]	Іскерлік ойын, ауызша сауалнама	4	6-7
5	Инновациялар мен технологиялар: тұрақты дамуға арналған жасыл технологиялар мен инновациялар. Ақпараттық технологиялар және олардың тұрақтылыққа қол жеткізудегі рөлі [№ 1-Б. 142-154]	Диспут	4	8-9
6	Тұрақты дамудың этикалық аспектілері. Тұрақтылық контекстінде көшбасшылық қасиеттерді дамыту [№ 1-Б. 154-165; қосымша № 5 әдебиет]	Жазбаша жұмыс	4	10-11
7	Жаһандық проблемалар және тұрақты дамудың заманауи сын-қатерлері [№ 1-113-116 беттер, 2-55-63 беттер]	Оқу тренингі	4	12-13
8	Жобалау қызметінде орнықты даму қағидаттарын қолдану [№ 1-81-89 б., 2-65-72 Б.]	Проблемалық жағдайларды шешу	4	14-15
БАРЛЫҒЫ:			15	15

5. Өзіндік жұмыс тапсырмалары

тапсырма №	Сабақ тақырыбы	Жұмыс түрі (форма)	Тапсырма мазмұны	Тапсыру мерзімі (апта)
1	Кіріспе. Тұрақты даму ұғымы және оның негізгі принциптері. Тұрақтылық идеясының тарихы мен эволюциясы.	Жазбаша жұмыс (глоссарий)	1. Тақырып бойынша А әрпінен Р әрпіне дейінгі негізгі терминдердің глоссарийін жасаңыз	1-2 апта
2	Экологиялық тұрақтылық: қоршаған ортаның ластануы және оның алдын алу әдістері. Табиғи ресурстарды және биоәртүрлілікті басқару	ROS жазбаша жұмысы Зерттеу жұмысы	Экологиялық, экономикалық және әлеуметтік аспектілерді ескере отырып, сіздің қалаңыздағы немесе аймағыңыздағы тұрақтылықты жақсартуға бағытталған жобаны әзірлеу. Іске асыру жоспарын дайындаңыз, ықтимал тәуекелдерді және оларды азайту жолдарын бағалаңыз. Талаптарға сәйкес А4-ке ресімдеңіз (10-15 бет)	3-5 апта
3	Тұрақты даму және жасыл инвестициялар тұрақты тұтыну және өндіріс.	Саясатты жақсарту үшін ең жақсы тәжірибелер мен ұсыныстарды анықтай отырып, аналитикалық жұмыс жазу (7-10 бет)	Интернеттегі калькуляторлардың бірін пайдаланып жеке экологиялық ізіңізді есептеңіз. Нәтижелерді талдаңыз және экологиялық әсеріңізді азайту үшін жасай алатын нақты қадамдарды ұсыныңыз. Экологиялық іздерді азайту бойынша талдаулар мен ұсыныстармен қысқаша есеп (3-5 бет) жазыңыз. Екі немесе үш елді таңдап, олардың экологиялық саясатына салыстырмалы талдау жасаңыз. Табиғи ресурстарды басқару, қоршаған ортаны қорғау және климаттың өзгеруімен күресудің әртүрлі тәсілдерінің тиімділігін бағалау.	6-8 апта
4	Әлеуметтік тұрақтылық және әлеуметтік		Күн, жел, гидроэнергетика және биоэнергия сияқты	6-8 апта

	әділеттілік мәселелері. Тұрақты даму контекстіндегі теңдік және қосу	Оны іске асырудың негізгі кезендерін сипаттайтын зерттеу жобасын құру және құру	баламалы энергия көздерінің әртүрлі түрлерін зерттеңіз. Оларды экологиялық және экономикалық тиімділік тұрғысынан дәстүрлі энергия көздерімен салыстырыңыз. Зерттеу нәтижелерімен және әртүрлі аймақтарда баламалы энергия көздерін пайдалану бойынша ұсыныстармен презентация (10-15 слайд) дайындаңыз. Ірі халықаралық корпорациялардың тұрақты даму принциптерін өз қызметіне қалай біріктіретінін зерттеу. Бір компанияны таңдап, оның тұрақты даму стратегиясын, сондай-ақ Әлеуметтік және экологиялық жауапкершілікті бағалаңыз. Компанияның стратегиясын жақсарту бойынша ұсыныстармен аналитикалық есеп (5-7 бет) дайындаңыз. Кәсіпорынды немесе ұйымды таңдап, оның қызметіне тұрақты даму тұрғысынан талдау жасаңыз. Ұйымның тұрақтылық принциптерін қалай жүзеге асыратынын, қоршаған ортаға теріс әсерді азайту үшін қандай шаралар қабылдайтынын және қандай әлеуметтік бағдарламаларды жүзеге асыратынын бағалау. А4 форматында жазбаша түрде ұсыну (10-15 бет). ҚР 1 тапсыруға материалдар дайындау	
5	Инновациялар мен технологиялар: тұрақты дамуға арналған жасыл технологиялар мен инновациялар. Ақпараттық технологиялар және	Зерттеу жұмысы	"Әлеуметтік әділеттілік және тұрақты даму" тақырыбында зерттеу жүргізу. Әлеуметтік теңсіздіктер тұрақты даму мақсаттарына қалай әсер ететінін қарастырыңыз	8-10 апта

	олардың тұрақтылыққа қол жеткізудегі рөлі		және талдау мен ұсыныстармен берілген мәселені шешу жолдарын ұсыныңыз. Тұрақты даму мақсаттарына (ТДМ) қол жеткізудегі әйелдердің рөлін зерттеу. Гендерлік теңдіктің Әлеуметтік және экономикалық дамуға қалай ықпал ететінін қарастырыңыз және әйелдердің қоғамдағы рөлін арттыруға бағытталған табысты бағдарламаларды талдаңыз. Табысты бастамалардың мысалдарымен және гендерлік теңдікті ілгерілету бойынша ұсыныстармен эссе жазу (5-7 бет).	
6	Тұрақты дамудың этикалық аспектілері. Тұрақтылық контекстінде көшбасшылық қасиеттерді дамыту		УР саласындағы негізгі заңдар мен нормативтер бойынша оқу материалдарын (мысалы, презентация, брошюра) әзірлеңіз. Материалдардың ақпараттық және мақсатты аудиторияға қол жетімді екеніне көз жеткізіңіз. УР мәселелерін реттейтін заңдарды зерттеңіз. Қазақстанда және шет елдерде стратегия бойынша салыстырмалы талдау жасаңыз. Адам құқықтары мен тұрақты даму арасындағы байланысты зерттеу. Адам құқықтарының бұзылуы тұрақты даму мақсаттарына қалай әсер ететінін бағалау және тұрақты даму контекстінде адам құқықтарының сақталуын қамтамасыз ету шараларын ұсыну. Адам құқықтары жағдайын жақсарту бойынша нақты мысалдар мен ұсыныстар беру	10-12 апта
7	Жаһандық проблемалар және тұрақты дамудың	Тиімді әлеуметтік	Климаттың өзгеруінің белгілі бір саланың	12-13 апта

	заманауи сын-қатерлері	саясаттың мысалдарымен және оны жақсарту бойынша ұсыныстармен аналитикалық жұмыс жазу (7-10 бет)	экономикасына әсерін зерттеу (мысалы, ауыл шаруашылығы, туризм, құрылыс). Тұрақты даму үшін жасыл технологиялармен инновацияларды пайдалана отырып, тәуекелдерді бағалау және бейімделу стратегияларын ұсыну	
8	Жобалау қызметінде орнықты даму қағидаттарын қолдану	Зерттеу жұмысын қорғау (презентация)	ҚР-дағы Тұрақты даму стратегиясын талдау. БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарына (ТДМ) қол жеткізу үшін қандай шаралар қабылданатынын бағалау. Ел алдында тұрған жетістіктер мен қиындықтарға назар аударыңыз. Негізделген қорытындылармен эссе (5-7 бет) жазыңыз. Тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге әлеуметтік саясаттың (мысалы, Денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қорғау) әсерін зерттеу. Әлеуметтік саясаттың әртүрлі елдердегі және Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік прогреске қалай ықпал ететінін немесе кедергі келтіретінін талдау.	13-14 апта

6. Кеңес беру уақыты

Кеңес беру-әр сәрсенбі сағат 14:00-де В 811-ші аудиторияда

7. Білім алушылардың білімін тексеру кестесі

Студенттердің білімін тексеру практикалық сабақтар мен консультациялар өткізу барысында жүзеге асырылады.

8. Білім алушылардың білімін бағалау критерийлері

Тапсырма түрі	Әр тапсырманың салмағы	Бағалау шкаласы	Ерекшеліктер мен ерекшеліктер	Бағалауды бөлу
Презентация	20%	50-100	«өте жақсы» «жақсы» «қанағаттанарлық» «қанағаттанарлықсыз, есептелмейді»	90-100 70-89 50-69 0-49

Кітапша (буклет)	25 %	50-100	«өте жақсы» «жақсы» «қанағаттанарлық» «қанағаттанарлықсыз, есептелмейді»	90-100 70-89 50-69 0-49
ROS жазбаша жұмысы	45 %	50-100	1 Жазбаша жұмыстың мазмұны-1-25 балл	90-100 70-89
			2 жұмыс авторының дербестік дәрежесі, студенттің өзіндік, авторлық пікірінің көрінісі, шығармашылық көзқарас, өзіндік мысалдар 1-25 ұпай	50-69 0-49
			3 жұмыстың құрылымдылығы, материалды баяндаудағы реттілік 1- 20 ұпай	90-100 70-89
			4 соңғы жылдардағы әдебиеттерді пайдалану 1-10 ұпай	50-69 0-49
			5 ресімдеу бойынша талаптарға сәйкестігі-1- 10 балл	
			6 жұмысты мерзімінде орындау (силлабус бойынша тапсыру мерзімінде ұсыну) - 1-10 балл	
Жазбаша жұмыс (глоссарий)	10 %	50-100	- Мазмұнның мәлімделген тақырыпқа сәйкестігі-1-30 б. - сауаттылық-1-20 б.; - өзіндік және дербестік-1- 30 б; - аргумент-1-20 б.	90-100 70-89 50-69 0-49

9. Курстың саясаты (ережелері)

Оқу жетістіктерін бақылау ағымдағы үлгерімді тексеруді, білімнің бақылау бөлімдерін, емтиханды қамтиды.

Оқу үлгерімін ағымдағы бақылау оқу сабақтары кезінде жүргізіледі, семинар сабақтарында сөз сөйлеу, дәріс сабақтарындағы белсенділік, өзіндік жұмыс тапсырмаларын орындау бағаланады. Ағымдағы үлгерімнің барлық бағалары 100 балдық шкала бойынша қойылады (0-49 сәтсіз, қанағаттанарлық. 50-69, жақсы 70-89, тамаша 90-100).

Үлгерімді аралық бақылау білімнің бақылау бөлімдерін ескере отырып, ағымдағы үлгерім бойынша қорытындылар шығаруды білдіреді.

Білімнің бақылау бөлімдері белгілі бір тақырыпты/ тақырыптар блогын (коллоквиум апталығындағы академиялық күнтізбеге сәйкес) зерделеу аяқталған кезде алдын ала ескертусіз және жазбаша нысанда дайындықсыз тікелей ағымдағы сабақтарда орындалады.

Емтихан семестр аяқталғаннан кейін рұқсат рейтингі болған кезде кесте бойынша тапсырылады. Қабылдау рейтингі емтиханға қатысу үшін білімнің кем дегенде 50% - кұрауы керек. Емтиханға қатыспаған кезде студент болмау себебін негіздеуі керек. Барлық емтихандарға деканаттан «сессияға жіберілді» карточкасы болуы керек. Емтихандарда оқулықтарды пайдалануға рұқсат етілмейді. Аралық бақылау нәтижелері жалпы бағаның 60% кұрайды, ал қорытынды емтихан бағаның 40% кұрайды. Сіздің қорытынды бағаңыз 100 балдық шкала бойынша анықталады. Өткізілген сабақтар мен орындалмаған СӨЖ тапсырмалары үшін бағалар толтырылмайды.

Барлық студенттерге жеке мүмкіндіктері мен ерекше білім беру қажеттіліктеріне карамастан тең қолжетімділік қамтамасыз етіледі және осы курсқа бірдей талаптар қойылады.

Кері байланыс әдістері: Кері байланыс «Платонус» ААЖ және Moodle арқылы тапсырмаларды уақтылы тапсыру арқылы жүзеге асырылады. Тапсыру мерзімі силлабуста көрсетілген.

Академиялық адалдық: Платонус ААЖ арқылы жіберілген барлық тапсырмалар кіріктірілген «Strike Plagiarism» бағдарламасы арқылы плагиатқа қарсы тексеруден өтеді. Онлайн оқыту кезінде прокторинг бағдарламасы қолданылады.

Техникалық талаптар: компьютердің немесе ноутбуктің, веб-камераның және микрофонның болуы.

Сабаққа қатысу тәртібі мен академиялық жауапкершілік.

10. Әдебиеттер тізімі

10.1 Негізгі әдебиеттер:

1. Экология және тұрақты даму Абубакирова Қ.Д. Алматы, 2016.
2. А.Қ. Баешова, А.Б. Баешов Экология және тұрақты даму оқу кұралы Алматы, 2018.
3. Қазақстан Республикасының төтенше жағдайлар саласындағы заңдары. ҚР төтенше жағдайлар жөніндегі агенттігі. Алматы, 2014.
4. Байташева Г.Ө. Экология және тұрақты даму практикумы Алматы, 2013
5. Ягодин, Г. А. Устойчивое развитие: человек и биосфера: учебное пособие / Г. А. Ягодин, Е. Е. Пуртова. — 4-е изд. (эл.). — Москва: Лаборатория знаний, 2023. — 112 с.
6. Астафьева О. Е. Основы природопользования: учебник для вузов / О.Е. Астафьева, А.А. Авраменко, А.В. Питрюк. – М.: Издательство Юрайт, 2021. – 354 с.
7. Бекмурзаева Р.Х., Джандарова Л.Х Устойчивое развитие: Учебное пособие –Грозный, 2018г.130с
8. Методика преподавания специальных дисциплин: учебное пособие / Е.Н. Ларина. – Воронеж: ВГПУ, 2014. - 111 с
9. Costa, E., Pesci, C., Andreaus, M. and Taufer, E. (2022) When a sector-specific standard for non-financial reporting is not enough: evidence from microfinance institutions in Italy. Sustainability Accounting, Management and Policy Journal, Vol. 13. No. 6. Pp. 1334–1360. DOI: 10.1108/SAMPJ-06-2021-0253.
10. Ebolor, A., Agarwal, N., (2022) Sustainable development in the construction industry: The role of frugal innovation, Journal of Cleaner Production. 2022. Vol. 380. Part 2. DOI: 10.1016/j.jclepro.134922.

11.2. Қосымша әдебиет:

1. Вацалова Т.В. Устойчивое развитие: учеб. пособие для вузов. 3-е изд. – М.: Юрайт, 2020. – 186 с.
2. Якуцени, С.П. Политическая экология / С.П. Якуцени, А.М. Буровский. - Москва; Берлин: Директ-Медиа, 2015. - 426 с.
3. Новоселов, А. Л. Экономика, организация и управление в области недропользования: учебник и практикум / А. Л. Новоселов, О. Е. Медведева, И. Ю.

Новоселова. — М.: Издательство Юрайт, 2019. — 625 с.

4. Устойчивое развитие территорий: монография / под науч. ред. О.В. Кудрявцевой. — М.: Экономический факультет МГУ имени М. В. Ломоносова, 2021 — 492 с.

5. Указ Президента Республики Казахстан "О Концепции перехода Республики Казахстан к устойчивому развитию на 2006-2024 годы" Постановление Правительства Республики Казахстан от 12 октября 2006 года N 981

6. Г.А. Садырова, Г.А. Садыров, Г.Э. Садыр, Г.А. Садырова Влияние «зеленой» экономики на урбанизированную экосистему города Алматы Вестник Карагандинского университета Биологии. Лекарство. Серия «География» № 1(109)/2023.- С.184-194

7. Н.К. Смагулов, А.Е. Конкабаева, Г.М. Тыкежанова, А.Ж. Садыкова, Г.Ж. Мукашева, А.Т. Серік Анализ зависимости между погодными условиями и качеством атмосферного воздуха в городах Казахстана за 11-летний период (2010–2020 гг.) как основа эпидемиологических рисков/ Вестник Карагандинского университета Биологии. Лекарство. Серия «География» № 4(112)/2023.- С.168-174.

8. International Monetary Fund (2019). World Economic Outlook, Growth Slow Down, Precarious Recovery. Режим доступа:<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/03/28/world-economic-outlookapril-2019>.

9. Landford M. (2016) Lost in Transformation? The Politics of the Sustainable Development Goals. Режим доступа:

<https://www.jus.uio.no/ior/english/people/aca/malcolml/sdgs-politics-langford.pdf>.

11.3. Қолжетімді интернет – ресурстар:

1. <http://www.un.org/ru/development/sustainable/> (ООН и устойчивое развитие)

2. <http://www.un.org/esa/sustdev/> (Комиссия ООН по устойчивому развитию).

3. <http://wdc.org.ua/> (Всемирный Центр Данных по геоинформатике и устойчивому развитию).

4. <http://www.un.org/ru/development/progareas/dsd.shtml> (Информация об органах ООН в области устойчивого развития, глобальных и региональных программах этой тематики). <http://www.fund-sd.ru/> (Фонд «Устойчивое развитие»).

5. <http://www.wwf.ru/sustainability/> (WWF и устойчивое развитие).

6. <http://www.ustoichivo.ru/> (Информационный сайт по устойчивому развитию). 7. <http://sdo.uni-dubna.ru/journal/> и <http://www.yrazvitie.ru/> (Официальные сайты редакции журнала «Устойчивое развитие. Наука и практика»).

8. <http://www.clubofrome.org/eng/home/> (сайт «Римского клуба»).

9. <http://www.worldbank.org/> (сайт Всемирного банка с разделом по устойчивому развитию).

10. <http://www.wri.org/> (сайт некоммерческой организации World Resources Institute).

11. <http://www.worldwatch.org/> (сайт некоммерческой организации World Watch Institute).

12. World Wildlife Fund (WWF): <https://www.worldwildlife.org/> - WWF предоставляет информацию о различных экологических проектах и местах, которые можно посетить.

13.Green Key: <https://www.greenkey.global/> - Green Key - программа сертификации для экологически устойчивых отелей.

14.National Geographic - Travel: <https://www.nationalgeographic.com/travel/> - National Geographic предлагает раздел о путешествиях с упором на экологические и природные аспекты.

15. EcoTourLinQ: <https://www.ecotourlinq.com/> - Этот ресурс предоставляет информацию о различных экологически устойчивых туристических местах по всему миру.

16. ecportal.ru —вся экология на одном сайте, статьи, публикации

17. Организация Объединенных Наций <https://www.un.org/ru>

18. Устойчивое развитие: наука и практика. (Электронный ресурс)
<http://www.yrazvitiye.ru>

11.3.1 Отандық журнал

1. Вестник КазНУ. Серия Экономическая//<https://be.kaznu.kz/index.php/math/about>
2. Журнал-путеводитель «Discovery Kazakhstan» <http://www.guide.kz/ru/dkz.shtml>
3. Научный журнал «Вестник университета «Туран»» https://vestnik.turan-edu.kz/jour?locale=ru_RU
4. Научный журнал «Вестник Инновационного Евразийского университета» <http://vestnik.ineu.edu.kz/>
5. Научный журнал «Вестник НАН РК» <https://journals.nauka-nanrk.kz/bulletin-science>

11.3.2 Халықаралық басылымдар

1. Международный электронный журнал «Устойчивое развитие: наука и практика» istina.msu.ru
2. Центральноеазиатский журнал исследования климата и устойчивого развития crs.dku.kz
3. British Ecological Society, (BES) -Британский научный журнал, посвященный проблемам экологии besjournals.onlinelibrary.wiley.com
4. Ecosphere- научный рецензируемый журнал, где публикуются статьи по всем подразделам экологии, а также междисциплинарные исследования, относящиеся к экологии. esajournals.onlinelibrary.wiley.com
5. Научный журнал Tourism Analysis (включен в БД Скопус)- <https://ores.su/ru/journals/tourism-analysis/>
1. Web of Science (WoS) <http://webofscience.com/>
2. Scopus <http://www.scopus.com/>
3. ScienceDirect www.sciencedirect.com
4. Журналы издательства Wiley <https://onlinelibrary.wiley.com/>
5. Научная электронная библиотека (НЭБ) <http://www.elibrary.ru/>
6. Полнотекстовые архивы ведущих западных научных журналов на Российской платформе научных журналов НЭИКОН <http://archive.neicon.ru>
7. Национальная электронная библиотека (доступ к Электронной библиотеке диссертаций Российской государственной библиотеки (РГБ) <https://rusneb.ru/>
8. Springer Journals <https://link.springer.com/>
9. Nature Journals <https://www.nature.com/siteindex/index.html>
10. Springer Nature Protocols and Methods <https://experiments.springernature.com/sources/springer-protocols>
11. Springer Materials <http://materials.springer.com/>
12. zbMath <https://zbmath.org/>
13. Nano Database <https://nano.nature.com/>
14. Springer eBooks: <https://link.springer.com/>
15. «Лекториум ТВ» <http://www.lektorium.tv/>

Еркін қол жеткізу ресурстары:

1. Американдық патенттік деректер базасы <http://www.uspto.gov/patft/>
2. Канадалық диссертацияларының толық мәтіндері <http://www.nlc-bnc.ca/thesescanada/>
3. КиберЛенинка (<http://cyberleninka.ru/>);
4. Білім порталы «Учеба» <http://www.ucheba.com/> ;

11. Аралық бақылау шеңберіндегі білімді бақылау бөліміне арналған сұрақтар

12.1 1-ші аралық бақылауға арналған сұрақтар (АБ1)

1. «Тұрақты даму» ұғымы.
2. Негізгі анықтамалар мен түсіндірулер.
3. Тұрақты даму тұжырымдамасының авторлары.
4. Тұрақты даму идеологиясының пайда болуының тарихи контексті мен алғышарттары.
5. Тұрақты даму тұжырымдамасының негізгі түсініктері.
6. Тұрақты дамудың жалпы ғылыми негіздері.
7. Табиғатты ұтымды пайдаланудың қазақстандық тұжырымдамасы.
8. Тұрақты даму тұжырымдамасының географиялық аспектілері.
9. Тұрақты дамудың экологиялық императиві.
10. Дамудың экологиялық шектеулері.
11. Тұрақты даму мүддесі үшін табиғатты пайдалануды басқару.
12. Тұрақты дамудың әлеуметтік императиві.
13. Мәдени әртүрлілік және даму.
14. Тұрақты дамудың экономикалық императиві.
15. Жаһандану және УР дамуы.
16. ХХІ ғасырға арналған күн тәртібі: жаһандық, ұлттық және жергілікті деңгейлер.
17. Тұрақты дамуды геоақпараттық қамтамасыз ету.
18. УР дамуының индикациясы.
19. Тұрақты даму стратегиялары мен сценарийлері.
20. Тұрақты дамудың негізгі принциптері.
21. Тұрақты дамуға арналған білім: идеология және мазмұн.
22. Тұрақты дамудағы пәндік ғылыми пәндердің миссиялары (география, экология, экономика және т.б.).
23. Жаһандық экологиялық проблеманы шешудегі "қоршаған орта және даму" мәселелері бойынша БҰҰ конференцияларының рөлі.
24. Биологиялық әртүрлілікті сақтау туралы Конвенция.
25. Қоршаған орта жөніндегі халықаралық конвенциялар.
26. Экоэтика және экологиялық тәрбие.
27. Адамзаттың тұрақты дамуы туралы ғылыми идеялардың пайда болуы және қалыптасуы.
28. Өркениеттің даму парадигмасын түбегейлі өзгерту қажеттілігін тудыратын себептер: әлеуметтік, ресурстық демографиялық және экологиялық.
29. Рио-2-ден кейін "әрекет бағдарламасын" жүзеге асыру.
30. Табиғи ресурстардың жаңартылу дәрежесіне негізделген экологиялық жіктелуі.
31. Диотропика және экологиялық мәселелерді шешу мәселелері.
32. Адамзаттың тұрақты дамуының экологиялық компоненті.
33. Адамзаттың тұрақты дамуының экономикалық компоненті.
34. Адамзаттың тұрақты дамуының демографиялық компоненті.
35. Арал теңізінің су жинау бассейніндегі мелиорациялық-шаруашылық құрылыстың экологиялық салдары.
36. «Биоалуантүрлілік» тұжырымдамасы және оның өркениеттің тұрақты дамуымен байланысы.
37. Табиғатты қорғау күштерін біріктіру және адамзаттың тұрақты дамуының жаңа парадигмасының тууы.
38. Тұрақты даму Тұжырымдамасы.
39. Тұрақты даму: Қазақстан үшін негізгі парадигмалар.
40. Экологиялық мәселелерді шешуде әлемдік қоғамдастықтың күш-жігерін біріктіру.
41. Экономикалық өсу, кедейлік, байлық және қоршаған орта жағдайы.

- 42.Болашақ өркениеттері.
- 43.Экономиканың жаһандануы және адамзаттың тұрақты дамуы.
- 44.Қалалар халқының жалпы санының өзгеру қарқыны.
- 45.Планетарлық масштабтағы жалпы санның өзгеру қарқыны.
46. Жаңартылмайтын табиғи ресурстар.
- 47.Адамның қатысуымен жаңартылатын табиғи ресурстар және салыстырмалы түрде жаңартылатын табиғи ресурстар.
48. Атмосфералық ауаның ластануының ең қауіпті және қарқынды көздері.
49. Озон қабатының бұзылу себептері және шөлейттену себептері.
- 50.Атмосфералық ауа сапасын нормалау нормативтерді әзірлеу.

2-ші аралық бақылауға арналған сұрақтар (АБ 2)

- 1.ҚР-дағы қоршаған табиғи ортаның мониторингі.
- 2.Ағынды сулар (кәсіпорындардың Ағынды суларды ағызуы).
3. Қоршаған ортаны ластаудың антропогендік көздері.
4. Өнеркәсіптің қоршаған ортаға әсері.
5. Адамзаттың жаһандық мәселелері: кедейлік мәселесі.
6. Адамзаттың жаһандық мәселелері: азық-түлік мәселесі.
7. Адамзаттың жаһандық мәселелері: энергетикалық мәселе.
- 8 .Адамзаттың жаһандық мәселелері: экология және тұрақты даму мәселесі.
9. Адамзаттың жаһандық мәселелері: демографиялық мәселе.
10. Адамзаттың жаһандық мәселелері: адам әлеуетін дамыту мәселесі.
11. Адамзаттың жаһандық мәселелері: Дүниежүзілік мұхитты дамыту мәселесі.
12. Планетаның экологиялық ресурстарын сақтауға бағытталған технологиялар.
13. Өңірдің әлеуметтік-экологиялық-экономикалық тұрақтылығын бағалау алгоритмі.
14. Аймақтың дамуын бағалау әдістері.
15. Салааралық тепе-теңдік арқылы тұщы суды тұтынуды бағалау.
16. Ұзақ мерзімді стратегиялық жоспарларды әзірлеу мен болжаудағы мемлекеттік жоспарлау міндеті.
17. Қоғам дамуының тұрақтылығын бағалау мәселесі.
18. БиоСфера ұсынатын Экожүйелік қызметтер.
19. Экожүйелік қызметтердің экономикалық құндылығы.
20. Экожүйелік қызметтерді талдау және кешенді есепке алу.
- 21.Әлеуметтік-экономикалық және экологиялық – экономикалық факторларды ескере отырып, ұзақ мерзімді орнықты даму проблемалары.
- 22.ЕҚТА.
- 23.ЕҚТА функциялары.
- 24.Аумақтар арасындағы өзара іс - қимылдың негізгі әлеуметтік-экологиялық-экономикалық аспектілері.
- 25.Қазақстан халқының экологиялық мәдениетінің деңгейі.
26. Қоғам мен табиғи жүйелердің өзара әрекеттесу модельдері (өсу шектерінің моделі).
27. Тұрақты даму тұжырымдамасын заманауи түсіну. Біріккен Ұлттар Ұйымының Қоршаған орта жөніндегі конференциялары.
28. Жүйелердің тұрақтылығының негізгі теориялары.
29. Табиғатты пайдалану мен қоршаған ортаны қорғаудың заманауи мәселелері.
30. Тұрақты дамудың негізі ретінде биосфераны сақтау.
31. Планетаның түрлік әртүрлілігін сақтау.
32. Тұрақты экологиялық дамудың механизмі мен стратегиясы.
33. Қазіргі заманғы өндірістік кешендердің аумақтардың экологиялық-экономикалық тұрақтылығына әсері.

34. Өңірлік дамудың экологиялық-экономикалық тұрақтылығын бағалау.
35. Тұрақты өнеркәсіп.
36. Тұрақты энергия.
37. Тұрақты көлік.
38. Тұрақты даму үшін аумақтық жоспарлау.
39. Тұрақты орман пайдалану.
40. Ауыл шаруашылығы мен ауылдық аумақтарды тұрақты дамыту тұжырымдамасы.
41. Туризмнің тұрақты даму Тұжырымдамасы.
42. Елді мекендер мен урбанизацияланған аумақтардың тұрақты дамуы.
43. Тұрақты даму индикаторларының мәні.
44. Экологиялық тиімділік индикаторларының жүйесі.
45. Тұрақты дамуды ғылыми қамтамасыз ету.
46. Тұрақты дамуды басқару: отандық және шетелдік тәжірибе.
47. Тұрақты дамуға көшу стратегиясы: саяси өлшем.
48. Аймақ экономикасын экологияландыру бағыттары.
49. Қазақстан Республикасының орнықты дамуға көшу тұжырымдамасы.
50. Тұрақты даму мақсаттары. Біздің әлемді өзгерту: 2030 жылға дейінгі Тұрақты даму саласындағы күн тәртібі.

Пәннің жетекші оқытушысы:

Каражанова Мейрамгүл Хасеновна, аға оқытушы, магистр
кабинет В 804,
e-mail: karazhanova@tau-edu.kz